

ЗАЛЕЖНІСТЬ РОСТУ І РОЗВИТКУ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ ПРОЦЕСУ СІВБИ

Гораш О.С., доктор с.-г. наук, професор
Климишена Р.І., кандидат с.-г. наук, докторант
E-mail: GorashAS@i.ua, rita24@i.ua

Подільський державний аграрно-технічний університет

Характер експерименту полягав у дослідженні процесів росту і розвитку рослин ячменю ярого за тривалістю фенологічних фаз залежно від контрольованого і неконтрольованого розміщення насіння в ґрунті під час сівби.

Контрольований процес полягав у точному розміщенні насіння за глибиною загортання на 3 см і рівномірному його розподілі уздовж рядка за інтервалом розрахованої відстані між насінням у відповідності до заданої норми висіву.

Неконтрольований процес сівби – це варіант досліду, який відображає стан посівів аналогічно до стану багатьох посівів у виробничих умовах, де насіння загорнуто в ґрунт різноглибинно і вздовж рядка нерівномірно.

В результаті встановлено, що тривалість кущення рослин посівів контрольованого процесу сівби в середньому становила 17 днів, неконтрольованого – 11 днів. Це одночасно період II та III етапів органогенезу, коли апексом вичленовуються всі структури вегетативних органів, за одно і кількість члеників колосового стрижня, що корелює з кількістю зерен колоса. Більша тривалість кущення завжди сприяє посиленню реалізації біологічного потенціалу рослин. На тривалість процесу кущення впливають фактори вегетації. Зокрема, температурний режим, тривалість світлового періоду доби, сонячне освітлення. Короткий світловий день, пряме сонячне освітлення, помірний температурний режим сприяють збільшенню періоду кущення рослин. Відповідно ячмінь відносять до культур ранніх ярих зернових. Поряд з цим належне місце в управлінні ростом і розвитком рослин ячменю в агрономії відводиться технологічним факторам.

Важливо також звернути увагу на тривалість настання фенофази кущення у рослин ячменю за умов контрольованого процесу сівби залежно умов року, де вона становила 3-4 дні, на варіанті неконтрольованої сівби – 6-7 днів, що свідчить про неоднорідний розвиток посівів.

Завершується кущення рослин настанням фенофази вихід в трубку, яка на посівах контрольованого процесу сівби тривала 3-4 дні. На посівах неконтрольованого процесу сівби процес входження рослин у фенофазу вихід в трубку відбувався упродовж 6 днів.

Отже, однорідність розвитку посівів – одна із важливих вимог формування високопродуктивного агрофітоценозу ячменю, яка залежить від технологічної досконалості процесу сівби.

ПРИРОДНО-ЕКОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Горун М.В., к. г. н.

E-mail: Horun.Mariia@gmail.com

Тернопільський національний економічний університет

У Тернопільській області для рекреаційної діяльності сприятливими є і кліматичні ресурси. Клімат території помірно-континентальний з м'якою, нестійкою, нетривалою зимою і помірно теплим літом. Переважна частина року має температурний режим, сприятливий для відпочинку та оздоровлення людей.

У регіоні дуже мало днів з несприятливим температурним режимом та іншими несприятливими кліматичними явищами. Однак, клімат не є додатковим рекреаційним ресурсом, бо він не дуже відрізняється від навколишньої місцевості. Тому кліматолікування у Тернопільській області можливе тільки як допоміжна послуга в інших видах рекреаційної діяльності.

Рівневий режим річок області характеризується чітко вираженою повінню, а також літніми дощовими повеннями з невеликим рівнем і тривалістю, що спостерігається впродовж року, але частіше у травні-липні. Глибина річок, режим роблять їх придатними до організації на них сплавів.

Розвиток лікувально-оздоровчої рекреації знаходиться під впливом природних і антропогенних чинників, що обумовлюють стан довкілля. Територія Тернопільської області відноситься, за оцінкою екологів, до умовно сприятливих. Акумуляції забруднюючих речовин на території області сприяє наявність сміттєзвалищ поблизу населених пунктів. Як наслідок, формуються джерела концентрації шкідливих речовин, що дещо ускладнюють екологічну ситуацію.

Територія характеризується дуже несприятливими умовами розсіювання промислових викидів, оскільки має високий природний потенціал забруднення атмосфери. Розміщення об'єктів з шкідливими викидами в атмосферу в таких умовах не рекомендується, а з урахуванням того, що згідно з «Положенням про курорт» розвиток наявних та розміщення нових підприємств, які не пов'язані із розвитком курортно-санаторної діяльності, не бажане.

Територія Тернопільської області має інженерно-геологічні умови підвищеної складності. Складність геоструктурної та геолого-літологічної будови обумовила наявність несприятливих фізико-географічних процесів, а саме:

- розвиток та можливу активізацію карсту під впливом будівництва великих господарських об'єктів;
- розвиток водної ерозії;